

גיליון חדוזהתא דאורייתא

חידות ופרפראות בענייני הפרשה | מאמרי הגות ומחשבה בענייני הזמן והשעה

[גיליון מס' 104]

גיליון שביעי של פסח

חידות

ומשבאים ימים אלו וכל אחד חוזר לביתו
ולמשפחתו ממשכנם אשר היו בהם עד
עכשיו הלוא הם הישיבות הקדושות אלו
הם חצרות בית ה' שהוגים בהם בחודי
החמד הבחורים המסולאים מפז הוגים
הם בתורה הק' בהתמדה יומם ולילה.

מגיעים הם ורוצים לקיים 'הלכה למעשה'
את אשר למדו, ובפרט לקיים את המצוה
הנחשקת שנאמרה באותיות שחורות על
גבי לבנות בעשרת הדברות הלוא הוא
'מצות כיבוד אב ואם' לקיימה בהידור רב.

ובפרט שע"י מצוה זו משיגה ידו להישמר
את עצמו מלעבור על הלא-תעשה ולהימנע
מלעבור חלילה על האיסור של 'בל יראה
ובל יימצא' ע"י שמחפשים הם בחורים
ובסדקים בכל מקום שהם אולי יימצא
במקום אחד איזה 'משהו חמץ'.

והנה לשמחת כולם הגיע העת ההיא ליל
י"ד בניסן שבו בודקים עם ישראל את
החמץ הנמצאת בחורים ובסדקים רבים
שפזורים להם בבית לרוב, וכמובן שמיד
במוצאם אותם מבטלים אותם בליבם.

חידה א': היתכן שיהיה לו לאדם חמץ
ששוה הון רב ובכל זאת די לו ב'ביטול
בלב'.

ניצבים אנו כעת עמוק בתוך חג החירות –
חג האמונה.

אולם בד בבד שבים אנו כעת בחזרה בבת
אחת לימים נעלים אלו של ערבי פסחים
שעברו על עם ישראל מתוך דיצה וחדווה
בעשותם את מצות בוראם אשר ציווה
עליהם לאכול מצה בפסח, והזהיר אותם
לבל יישאר חלילה חמץ בביתם וברשותם.

ולכך בשונה משאר ימות השנה שאין אדם
מקפיד כל כך על היופי ביתו שיהיה מושקע
באופן היפהפה ביותר, וכך ממילא לא
מתבוננים כל כך בחורים ובנקיקים
שבחדרי הבית ובמפתנו.

והנה עשיר אחד הגיע לביתו שש ושמו
ברצותו לקיים מצוה זו ולבטל את חמץ.

אולם פתאום הפסיק אותו בנו בתוך 'נוסח
האמירה של ביטול החמץ' ואמר לו 'אבי –
אין באפשרותך לבטל "בסתם" חמץ זו כי
אם לשרפו ממש'.

משקלט האב לפשר דברי בנו אמר לו 'בני,
כנים הם דבריך והנך צודק ברגשות שלך.
אולם עם כל מחשבותיך ומחשבותיי על
חמץ זה – הינו מבוטל הוא בביטול גמור
ואין צריך לחשוש מכך כלל, ומן התורה
איני צריך לשורפו כלל וכלל – איך יתכן?

תשובה: לגבי בדיקת חמץ ואופן ביטולו
מצינו בגמרא (פסחים דף ד') שרש"י סובר
ש'ביטול חמץ' הוא שיחשוב בלבו [ויאמר
גם כן] ש'יהא חמץ בטל כעפר וכדבר
שאינו בעולם'. וכן ס"ל להרמב"ם.

אולם בענין זה יש להקשות באופן שהחמץ
שווה כסף רב.

במאי מהני ביטולו בזה, והלוא מאי שנא
זה מהדין ששנינו (סוכה ג'): לגבי סוכה
שהיתה גבוהה מכ' אמה ומיעטה בכרים
וכסתות – והתם אמרינן זלא מהני
הביטול שכן בטלה דעתו אצל כל אדם
שאין מבטלים דברים אלו "סתם כך".

ולכאורה במושכל ראשון הוא הדין לגבי
אופן כזה של חמץ ששווה הון רב לא
ייקרא לזה ביטול, שהרי אין הם
מתבטלים בדעת בני אדם.

ולפי זה תיקשי איך אנו אומרים שביטולו
ביטול בכל אופן שהוא?

ובא הרה"ק בעל ה"חידושי הרי"ם" מגור
זיע"א (בתשובותיו, או"ח סי' ז') ומחדש

לנו בזה חידוש נפלא ואומר שמכיוון
שחמץ בפסח אסור בהנאה – אם כן וודאי
הוא שעומד חמץ זה להיבטל אצל כל אדם
מישראל שהרי בפועל חפץ הוא לקיים את
ציווי התורה הק', ואע"פ שזה שווה הון
רב.

ואפשר עוד ליישב זאת ולומר שכיוון
שבישראל נוהג איסור זה, אם כן על אף
שאצל שאר האומות אינו נוהג כן ולא
בטלה דעתם בחפץ או תשמיש ששווה הון
רב, מ"מ לא אמרינן בטלה דעת ישראל נגד
דעת הגויים ולא אמרינן בזה ד'בטלה דעתו
אצל כל אדם', וא"כ לא די בזה בביטול
בעלמא אלא צריך לשרפו מן העולם – כי
הרי אנו חוששים שבמציאות חושש הוא
לבטל את חפצו שלא יפסיד ע"י כך הון רב.

פרפראות

יציאת ישראל ממצרים "עושה רושם"

לאחר שנות שיעבוד כה קשות ואכזריות
שעברו עם ישראל במצרים ע"י משעבדיהם
האכזריים והמתועבים הלוא המה
המצריים שבלי שום רגשות המעורבים
ברחמנות הטילו עליהם גזירות אחר
גזירות עד שלא היה ביכולתם לעמוד בהם
כלל וכלל, הן ע"י צרות משונות ואכזריות
אשר 'עין לא ראתה' כאלו, והן ע"י
השיעבודים כלכליים שהעיקו עליהם רבות
בשנים.

ואכן במשך השנים הללו היו הם שרויים
בצרות רבות ורעות עד שריחם עליהם
הקב"ה ושלח להם את המלאך המושיע
ממרום הלוא הוא משה רבינו רועם
ומנהיגם של ישראל, ואיתו עמו אהרן

הכהן עליהם השלום, הני תרי צנתרי דדהבא שעל ידיהם עומד הקב"ה להנחית עליהם מכות כה רצחניות ואכזריות אשר יעמידם במקומם כבראשונה עד שיאמרו בעצמם ש'אין כאלוקי ישראל'.

וכך משנחתה עליהם המכה האחרונה הלוא היא מכת בכורות, וזירזום המצריים לצאת משם במהרה שמא תבוא עליהם עוד רעות.

או אז יצאו עם ישראל ממצרים בידו החזקה ובזרועו הנטויה של הקב"ה לעיני כל העמים וידעו הכל כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו אשר יעשה ניסים ונפלאות גדולות כאלו לעיני כל העמים ברוב אהבתם אותו ובאשר חפץ בקירבתם אליו, ועל כן מצפה הוא לגאלם מיד משעבדיהם המצריים ולתת להם דרור מהם בהוציאם מארץ זו.

וזה היווה נס לכשעצמו שהלוא ע"פ חוקי הטבע וכח המכשפים למיניהם לא היה ביכולת עם ישראל לצאת מן הארץ ההיא שהרי היו נקראים הם בתואר 'עבדים', והרי חכמי מצרים האכזריים פעלו בכישופיהם שכל הנושא את התואר 'עבד' לא יוכל לצאת מארץ מצרים אא"כ ייהרג בעת ההיא.

ואעפ"כ הראה להם הקב"ה בפני כל העמים ובפרט למלכות הרשעה הלוא היא ארץ מצרים ששלטה אז שליטה חזקה ללא מיצרים בכל העולם כולו, ושליטתה היתה ניכרת לעיני כל העמים וכולם פחדו ויראו מהם לבלתי עשות להם את תעלוליהם האכזריים אשר השיתו הם על עם ישראל.

ובכל זאת מרוב אהבתו לבניו אהוביו עם בני ישראל הראה לכל העולם 'מי הוא אשר

באמת שליט בעולם' ומלכותו בכל משלה שיכול לעשות את ה'בלתי יאמן' בריגועא חדא ולהציל את עם קרובו.

הקב"ה "הפתיע" את עם ישראל בצאתם ממצרים

ואכן משיצאו עם ישראל מהארץ ההיא היו בטוחים שניתן להם דרור כעת לכל ימי חייהם השלווים והשקטים מעתה העומד לעבור עליהם "כעת" בהיכנסם אל שערי הקדושה שבעולם הלוא היא ארץ ישראל.

ומובן מאליו שלא עלתה בליבם כלל מה שהולך להזדמן להם בעוד רגע-קט לאחר ימים אחדים, יום אחר יום שעוברים הם לכיוון הארץ הקדושה המבוטחת להם מאבותיהם ארץ זבת חלב ודבש.

וכך עבר עליהם יום אחר יום לבלתי הרגיש כלל שהשי"ת היסב אותם מהדרך הנכונה לעבור דרך שם לארץ ישראל, ובמקום זה נתן במחשבתם לבלתי הלך בדרך זה אלא ב'כיוון ההפוך לגמרי', וכך עברו עליהם ימים אחדים עד שהגיעו לים סוף.

ואכן משהגיעו שם עם ישראל רצו הם ליתן תנומה קצת לעפעפיהם ולגופם הכחוש מאוד מחמת הדרך ולאחריו, להתכוון לילך שוב למחוז חפצם.

הפתעת עם ישראל בראותם את המצריים בכח גדול ניצב שוב לנגדם

אולם את 'אשר יגורנו בא' ופתאום הופיע לנגדם צבא חזק שהיו מחומשים בתחמושת כבדה מאוד (שהיו בימים ההם) יחד עם החיילים הנחושים שתאוותם

ושאיפתם היתה להצליח ולנצח את
"אויביהם" המה עם ישראל.

וכשהתבוננו בהם ראו שמדובר כאן לא
פחות ולא יותר באחד מהצבאות החזקים
בעולם הלוא הוא 'צבא מצרים האדיר'
(כמו 'צבא ארה"ב' כיום) שעד לפני רגע קט
שיעבדו אותם בשיעבודים נוראים
ואכזריים ולא הניחו להם לתת תנומה
לעפעפיהם יומם ולילה ובדרך נס קרה מה
שקרה ויצאו הם ממשעבדיהם המצריים.

והנה עתה רואים הם "אותם ממש לנגד
עיניהם" בהתבוננם בהם איך ששנאתם
לעם ישראל יוקדת בהם ורוצים הם
לכלותם מהר מעל פני האדמה.

וכמובן שעם ישראל נקלע אז למצב גרוע ביותר עלי אדמות.

שהרי מכל הצדדים הקיפום אויביהם. הן
מצד אויביהם ומשעבדיהם האכזריים
היותר עלי אדמות הלוא הם המצריים. הן
מצד ה'חיות רעות' המסתובבים להם
בחופשיות ב'ארץ לא להם' במדבריות
הצחיחות והיבשות וצמאים הם ל'טרף
השמן' הנקרה בדרכם שאין ביכלתו
להתגונן מהם, והן מצד ה'נחשול הענק
שבים' שמאיים עליהם לטובעם חיים
שאולה בכל רגע נתון.

ובחושיהם החדים ובצעדיהם הנחושים
מחליטים הם בין-רגע, שלא נותר להם
ברירה אחרת כי אם לקוות ולצפות
לשועתו השלימה שבוא תבוא ו'אין להם
על מי להישען אלא על אביהם שבשמים'
שמצפה לזעקתם שיצחקו הם מעומק ליבם
הטהור והכנה.

ובתוך רגעים אחדים התחילו הם בזעקות
הבוקעות מעומק ליבם הטהור, ואכן עשה

הש"י עמהם נס ופלא, והעבירם לעיני כל
אומות העולם בתוך המים, וע"י כך ראו
הם בהצלה זו את גודל אהבתו אליהם.

ומידי דברי בו צצה כאן שאלה נוקבת מאוד,

ועלינו להבין את עצם עשות הקב"ה לבניו
אהוביו כזה 'ניסיון גדול של אמונה' מיד
לאחר יציאתם לחופשי מארץ מצרים
לאחר ששיעבדו אותם שנים על גבי שנים
של גלות קשה ומרה במשך רד"ו שנה.

ודווקא ככלות הכל – אחרי שעם ישראל
התחילו כבר להרגיש בעצמם ריווח והצלה
ממשעבדיהם המצריים ונפשם הצמאה
במאוד לדרור התחילה לקבל 'הקלה
משמעותית' מאז, והצליחו להשתחרר
במקצת בימים מועטים אלו מהעול הכבד
שהוטל עליהם במשך שנים.

והיתכן שדווקא אז ימציא להם הקב"ה
כביכול 'ניסיון כזה של אמונה' שאולי אף
יחליש אותם ע"י כך.

ניסיון זה שניתן להם משמים - היה בכדי "להשתיק את טענת המקטרגים" מעשות ניסים לעמו ישראל.

ותשובה לדבר היא,

מה ששמעתי מהמגיד מישרים הנפלא
הגה"ח רבי מנשה ישראל רייזמן שליט"א
שהביא מספרי הקדמונים והראשונים דבר
פלא ואומר.

שלא הרי 'יציאת עם ישראל מארץ מצרים'
לאחר רד"ו שנה, כ'הרי הניסיון הגדול
והקשה שהביא להם הקב"ה אחרי ימים
מועטים של הליכתם בדרך', ובעודם

מוקפים הם מכל אויביהם עשה עמהם
השי"ת נס ופלא גדול כזה.

ומבאר זאת כך ואומר, שהרי עם ישראל
בסוף שנות הגלות בהיותם עוד בארץ
מצרים, רבים מהם היו מרוחקים מאוד
מדרך התורה והמצוות. ואכן בדרך הטבע
היה קשה להוציאם מארץ מצרים שהרי
איזה זכות עוד יש להם.

**אולם הקב"ה ברוב רחמיו ריחם עליהם
"מתוך צרה וצוקה" שהלוא הם בניו
אהוביו, ועוד מעט עלולים הם חלילה
ליפול לשאול תחתית ברשת הס"מ לתוך
שער הנו"ן של טומאה רח"ל, ואזי רע ומר
יהיה גורלם 'ולא ייקראו עוד בית ישראל
חלילה' ולא יהא כבר ביכולת השי"ת
להוציאם מארץ מצרים כלל וכלל.**

ומכיוון שכך נמצא שכל מה שהציל
הקב"ה את בניו אהוביו היתה כעין "בלית
ברירה" שלא יהו ככל הגויים בית ישראל
רח"ל.

ואי לכך חפץ היה הקב"ה להראות לכל
המלאכים המקטרגים שלא היו חפצים
"בלשון המעטה" בטובת עם ישראל. ורצה
להראות להם שלא "גאלם סתם כך" והם
לא סתם עוד איזה אומה כשאר האומות.

ולפיכך זימן הקב"ה לבניו את ה'נסיון
הקשה הזה' כדי שבבוא הניסיון הזה
לידיהם יבחרו הם מעצמם באיזה דרך
לילך, דהיינו האם 'להיכנע למצריים'
ולרצות לחזור שוב אליהם בחזרה או שמא
לא יאבו הם בשום אופן ללכת חזרה
למצרים ויבחרו הם להישאר ב'דרך
הנכונה' – ולהישאר "חלק מ'העם
היהודי'" על אף הרגע הקשה הזה שנכפה
עליהם ואז אז יזעקו הם אל ה' בכל לבב,

וממילא ייכנס בליבם כזה אמונה וביטחון
'שלא מעלמא הדין'.

וכך יתבוננו המלאכים מן השמים ויראו
שאין באמת בלעדיהם כזה "עם הבוטח
באלוקיו" בכל מצב שהוא. ואז ב'כח
האמונה השלימה' שיהיו באותה שעה,
ע"י כך יזכו הם כבר ממילא לנס ופלא
הגדול הזה שיתרחש עימם לעיני כל
העולם בקרוע להם הקב"ה את הים למען
עבור במ מקצה הים ועד קצהו, דבר שהוא
למעלה מכל היגיון, וכך ממילא יתגדל
ויתקדש שמו יתברך בעולם ויראו הכל את
'עוצם גודל אהבתו של הקב"ה לבניו'.

הווי אומר שכל המטרה של צרה זו
שהזדמן אליו עם ישראל בפתע פתאום ואז
יתרחש עמהם נס זה של 'קריעת ים סוף'.
הכל היה בכדי להראות למלאכיו ומשרתיו
עושי רצונו שלא "גאלם סתם כך" אלא זהו
משום שהם 'העם הנבחר' ביותר "הנאמן
לאלוקיו ובוטח בו בכל מצב".

ואז כבר 'יתברר למפרע' שכל מה שגאלם
ממצרים הוא אך ורק משום "בטחונו
החזק בהם" שהם העם שיישאר איתנים
וחזקים אליו בכל מצב.

ואכן לאחר ימים מספר בראות העמים
והמלאכים נס זה ראו הם ש'לא בסתם'
סמך עליהם הקב"ה אלא הכיר בהם היטב
וידע שבמעמקי ליבם עומדים הם כצור
החלמיש אשר לא תמוט, ואפי' כנגד כל
הרוחות שבעולם.

כל המטרה של גזירת המלך על היהודים
היתה בכדי "להשתיק את עלילות השרים
האנטישמיים בפרלמנט".

ללכת בחוקי התורה ובמצוותיו ולא מנסים
הם לעבור על כך בסתר.

ניסו הם את מזלם –

ומשהתברר בחשאי ליהודים על כך חששו
אולי משהו קרה לינשיא האוהד' שלהם.
והתחילו פשוט לעשות רעש וסערה שלא
יתכן לעשות כזה נבלה בישראל.

ואכן לאחר כל זאת לא העביר הנשיא את
החוקים הללו באופן סופי וליהודים שם
היתה הרווחה.

"חכמת הנשיא היתה" – להשתיק את

השר האנטישמי שיווכח בעצמו לראות מי

זה "העם היהודי" שבאמת נתן למסורת.

אולם פליאתם גברה שבעתיים בפגישתם
עם כבוד הנשיא לשמע סיבת הדבר על מה
עשה להם ככה, ובאיזה חטא חטאו הם!?

וכמובן ה'מסר הכפול' שעלה מתגובתו

הדהדה אצלם שנים לאחר מכן.

וכה אמר להם:

באמת אני אוהב אתכם מאוד וידעתי גם
ידעתי שאמונתכם חזקה ואיתנה ולא
תיטשו בשום אופן את "דרך עץ החיים"
הלוא היא התורה הק'.

אולם בשמעי את עלילות הדם המגוחכות
וחסרות-הפשר שמדביקים עליכם חבריי
בפרלמנט, שענייהם צרה בכם.

החלטתי דווקא לתת להם "גיבוי מלא"

וכביכול "לדחוק אתכם בפניה" כי ידעתי

בוודאות גמורה שעם כל החשאויות

שבחוקים הדרקוניים הללו, לא תיטשו

ובהקשר לכך נביא כאן מעשה נפלא שאירע
לפני כמאה שנה לערך אי-שם במדינה
שהיתה לכאורה מאוד "ידידותית ופרו-
ישראלית" ואף כיהן בה נשיא שהגדיר את
עצמו כ'אוהב ישראל מושבע', ובכל עת
שישב על כסאו הנשיאותי דאג כל העת
לחקוק חוקים שיסייעו במיוחד ליהודים
הנמצאים בארצו, הן ב'מישור הרוחני'
והתרבות היהודית והן ב'מישור הפיננסי'
והכלכלי.

כמובן שדבר זה היצר מאוד לאחד השרים
בממשלה שהפריע לו מאוד לראות את
האהדה הגדולה שמורעפת על היהודים
מצד בית הנשיא.

כמובן ש"גוי זה גוי" וכמו בכל העלילות
דם שהיו לעם ישראל בכל תקופות הגלות,
גם הפעם הוא לא נח ולא שקט עד אשר
יוסר אהבת הנשיא אליהם.

הלך הלה והכפיש אותם בהבל פיו
המשוקץ והטמא - ועשה סערה ב'תקשורת
היהודית' באמרו שהיהודים הם סתם
לומדים ומתפללים לבורא עולם, אולם כל
זה – זהו "רק מן השפה ולחוץ" כדי
להתרחק מחברותם של "חבריהם הגויים"
כביכול, אולם בתוך-תוכם אין הם נאמנים
כל כך לתורה.

ואכן לשמע טענה זו בא הנשיא 'אוהב
ישראל' ועשה עמו "עסקת חבילה"
להתחיל לחוקק כמה וכמה חוקים
דורסניים נגד היהדות - אולם בחשאויות
בלי לעשות על כך סערה בתקשורת.

וכשיתוודע ליהודים זאת יווכחו הם
בעצמם לראות האם היהודים גם במצבים
כאלו הינם עומדים איתנים בכל התוקף

עיקר חיוב הסיפור נמשך 'רק עד חצות' –
אולם אדרבה אפשר להרחיב בזה ולספר
כל זמן שרוצה.

א. הגה"ק בעל הנצי"ב זי"ע יישב
זאת כך ואומר שאין כלל פליאה
בזה, שהרי כל השנה כל המרבה
לספר בסיפורי יצ"מ הרי זה
משובח, וכשם שלגבי 'מצות
אכילת מצה' יוצאין יד"ח כבר
באכילת ה'כזית הראשונה' אולם
ישנו מצוה נפרדת על כל אכילה
יתירה –

כך גם לגבי 'סיפור יציאת-מצרים'
שבעצם עיקר החיוב על האדם
הוא ב'סיפורי המעשיות העיקריות
שהיו לכלל ישראל ביציאת-מצרים
– וזה צריך כבר לגמור לספר
'קודם חצות', אולם 'אם רוצים
להרחיב יותר מהרגיל' בסיפור
יציאת-מצרים כמובן ש"ממשיכים
בכך" את ההארה של 'מצות
הסיפור', אולם לא מקיימים בזה
את המצוה "בפועל – כי אם
בעיקר הסיפור.

ולפיכך אמת ונכון הוא שכל סיפור זה
שסיפר התנא ראב"ע בלילה 'לאחר חצות'
לא יצא בזה ידי-חובתו לשיטתו, כיוון
ש'חיוב הסיפור' עצמה נמשך עד חצות ותו
לא.

אולם מה שהמשיך לספר עד זמן ק"ש של
שחרית היה בזה כדי לצאת החיוב
'בסתם' של כל לילה שבהם כמה
שמספר יותר ביציאת-מצרים מקיים הוא
בזה בזה מצוה.

אתם את מה שנמסר לכם דור אחר דור
הלוא הם חוקי התורה ומצוותיו, ועל כן
נתתי להם לעשות בכם זמן מועט
"כרצונם" ולהכניס מורד בלבבכם לזמן
קצר כדי שיראו הם אתכם בהיותכם
חזקים ואיתנים כצור החלמיש כנגד כל
ניסיון והתערבות מבחוץ.

וממילא יראו הם ויקחו מוסר לבלתי עשות
זאת חלילה עוד הפעם להצר לכם עם
ישראל.

פירוש דאורייתא

שאלה א': כולנו יודעים מה שמסופר
בתחילת ההגדה את המעשה שהיה עם
כמה וכמה תנאים שהסבו יחדיו בעיר בני
ברק והיו מספרים כל אותו הלילה עד
שהגיעו תלמידיהם ואמרו להם "רבותינו
הגיע זמן ק"ש של שחרית".

ואחד מהתנאים שהסבו היה התנא הקדוש
ררי אלעזר בן עזריה. ואם כן ייפלא מאוד
על מעשהו הלזה, והרי לדידיה ס"ל שאין
יוצאים יד"ח אכילת מצה 'אחר חצות'
שהרי מקשינן זאת ל'קרוב פסח' – וכמו כן
הוא הדין ב'סיפור יציאת מצרים'
שמקיימים את המצוה רק עד חצות.

וא"כ קשה איך הוא בעצמו סתר את דבריו
למפרע, וסיפר בעצמו סיפור יציאת-מצרים
(כמו שאר התנאים) עד זמן ק"ש של
שחרית?

תשובה: רבים מהמפרשים דשו בה לכאן
ולכאן, ובכן נלקטה נא כאן כמה מהם :

התנאים רצו לקיים בהידור רב את הנאמר
במשנה "כאילו הוא יצא ממצרים"
ולהרגיש זאת ממש עליהם.

ב. ועוד יש לומר בזה בדרך אפשר
שאינן זו סתירה כלל לשיטתו,
שהרי לגבי 'סיפור יציאת-מצרים'
בפסח שנינו במשנה ש"**חייב אדם**
לראות את עצמו כאילו הוא יצא
ממצרים".

וכיוון שכלל ישראל בעת יציאתם ממצרים
היו נייעורים כל הלילה. ולכן גם תנאים אלו
מנעו מעצמם שינה כל אותו הלילה – ולכך
עסקו בשעות אלו בסיפורי יציאת-מצרים
כי בזה נראה יותר 'כאילו הוא יצא'
ממצרים'.

התנא ראב"ע המשיך בסיפור יציאת-
מצרים 'גם לאחר חצות' פשוט מתוך
שכחת הזמן.

ג. ועוד יש ליישב זאת ולומר שאכן
ראב"ע סבירא ליה לדידיה שאין
שום חיוב סיפור יצי"מ 'אחר
חצות', אולם מכיוון שהיו הם
שקועים כל כך בשרעפי קודש
בסיפורי מעשיות אלו לכן לא
הרגישו את עצמם שכבר עבר
הלילה והגיע זמן ק"ש.

ולפי זה מסתבר לומר שהמשיך ראב"ע
בסיפורי יצי"מ פשוט מתוך שיכחת הזמן.

ראב"ע לא היה יכול לנהוג שם כשיטתו
כיוון שהולכים כשיטת ה'מרא דאתרא'
דהיינו רבי עקיבא.

ד. ואילו הגה"ק הסטייפלר זצוק"ל
ייעב זאת בספרו "קהילות יעקב"
(ברכות סי' ד') ע"פ דברי הגמ'
בפסחים ש'**נותנין עליו חומרי**
מקום שהלך לשם', ומכיוון
שמצינו בגמ' סנהדרין (לב:) אחר
ר"ע לבני ברק, דהיינו שר"ע היה
גר בב"ב.

ומכיוון שכן מיושב הכל על מכונו שהלוא
העיר בני ברק היה אתרא דר"ע, וממילא
כולם היו צריכים לנהוג שם כפי שיטת ר"ע
ואף התנא ראב"ע.

ועל כך איתא בגמ' ברכות (ט.) שר"ע סובר
שפסח נאכל כל הלילה והוא הדין לסיפור
יצי"מ וממילא כל התנאים הצטרכו לנהוג
שם כמותו.

בחסות דפוס קופי

COPY
ככה רצינו. הדפסנו

יהודה הנשיא 10 ג' | 08.866.8458 | 015copyz@gmail.com

א-ה 10.00-14.00, 17.00-20.00 יום ו' 10.00-12.00

עורך הגליון

מרדכי ברזך גייגר

בן הרה"ג ר' מנחם מנדל גייגר שליט"א

אימייל 963096@gmail.com | 053-4199289

"ניתן להאזין לשיעורים ב"קול הרשון, חייגו-3-3-1036171111: שמשו ותחי נפשכם"